

VALMIUSSUUNNITELMA

Yleinen osa

Kunnanhallitus 30.3.2023 § 80

LAPINLAHTI

VALMIUSSUUNNITELMAN YLEINEN OSA

Sisälllys

1	Johdanto	2
1.1	Valmiussuunnitelman rakenne.....	2
1.2	Valmiussuunnitelman yleinen osa.....	2
1.3	Perustietoja Lapinlahden kunnasta.....	3
2	Valmiustilat sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutus toimintaan	3
2.1	Normaaliolot	3
2.2	Häiriötilanne.....	3
2.3	Poikkeusolot	4
2.4	Perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius	4
3	Kunnan elintärkeät toiminnot, ydintehtävät ja kriittiset toiminnot	5
3.1	Kunnan elintärkeät toiminnot	5
3.2	Ydintehtävät.....	6
3.3	Kriittiset toiminnot	6
4	Uhkamallit ja riskienarviointi	7
5	Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin	7
5.1	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa.....	7
5.2	Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma	8
5.3	Varautumista ohjaava lainsäädäntö.....	8
5.4	Poikkeusolojen aiheuttamat muutokset tehtäviin ja päätösvaltaan	8
5.5	Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin liittyvät kustannukset ja hankinnat	9
5.6	Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteissa palvelutuotannossa	10
5.7	Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen.....	10
5.8	Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle	10
6	Kriisijohtaminen.....	10
6.1	Johtaminen ja tilannetietoisuus.....	10
6.2	Kriisijohtamisen yleiset periaatteet ja päätösvallan käyttö	11
6.3	Lapinlahden kunnan valmiusjohtoryhmä.....	11
6.3.1	Valmiusjohtoryhmän jäsenet ja toimivalta	12
6.3.2	Valmiusjohtoryhmän koollekutsuminen	12
6.3.3	Oikeus valmiusjohtoryhmän hälyttämiseen.....	12
6.3.4	Valmiusjohtoryhmän hälyttämistavat	12
6.4	Häiriötilanne- ja poikkeusolojen viestintä	13

6.5	Luottamushenkilötoimielinten informointi	13
6.6	Toimialakohtainen johtaminen	15
6.7	Pelastustoiminnan johtaminen	15
7	Valmiussuunnitelman mukainen toiminta	15
7.1	Hallinto.....	15
7.2	Perusturva ja terveydenhuolto	15
7.3	Sivistystoimi	15
7.4	Tekninen osasto	16
7.5	Tietohallinto	16
7.6	Päivittäistavarahuolto.....	16
7.7	Maaseutupalvelut.....	16
7.8	Pelastustoimi	16
7.9	Väestönsuojelu	17
8	Varaukset ja materiaalihankinnat	17
8.1	Henkilö-, ajoneuvo- ja tilavaraukset.....	17
8.2	VSS-materiaalihankinnat	17
9	Omatoiminen varautuminen	17

Liitteet

1. Valmiuslain velvoitteet kunnan toimintaan

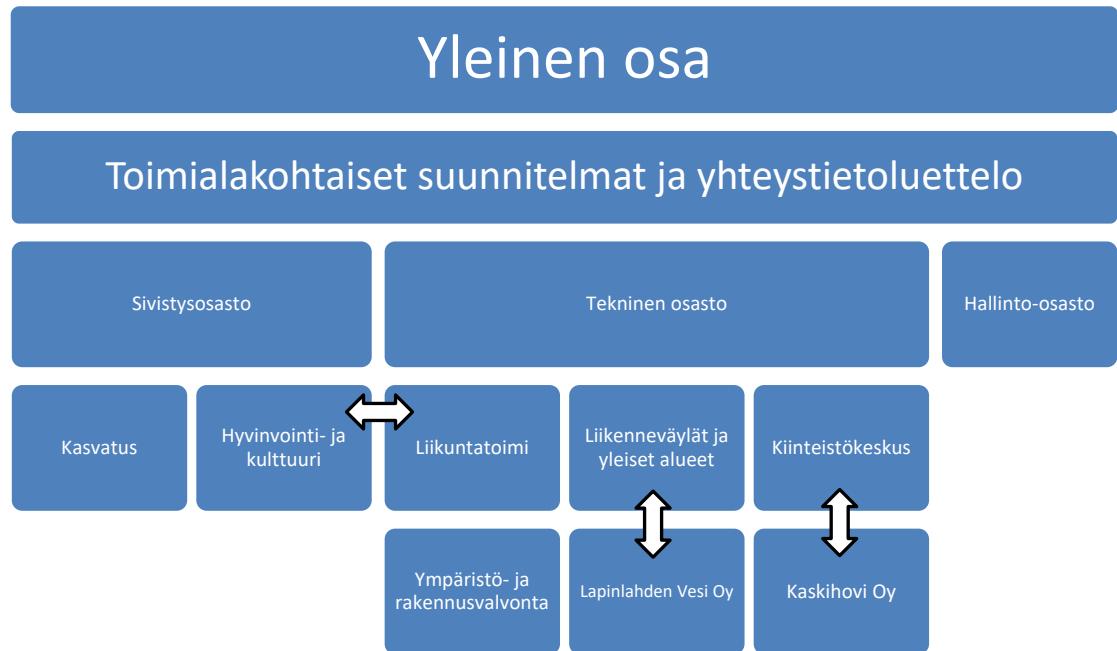
Salaiset liitteet

1. Kuntakohtainen riskiarvio
2. Osastokohtaiset valmiussuunnitelmat

1 Johdanto

1.1 Valmiussuunnitelman rakenne

Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan organisaation varautumista tavalla, missä voimavarojen käyttö ja toiminta suunnitellaan sekä priorisoidaan häiriötilanteen tai poikkeusolojen vaatimusten mukaisesti. Valmiuslain mukaan kunnan tulee suunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin varmistaa tehtävien häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa. Lapinlahden kunnan valmiussuunnitelma jakautuu yleiseen osaan sekä toimialakohtaisiin valmiussuunnitelmiin.

1.2 Valmiussuunnitelman yleinen osa

Lapinlahden kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa sisältää kuvauksen kunnan varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, kuvauksen kunnan ydintehtävistä ja kriittistä toiminnoista, yhteenvedon alueen uhkamalleista sekä eri toimialojen valmiussuunnitelmien tavoitteista ja toimenpiteistä. Lisäksi yleiseen osaan kuuluu keskeisenä osana toimintamalli ja ohjeistus kunnan kriisijohtamisen periaatteista eri tilanteissa.

Valmiussuunnitelman yleinen osa ohjaa varautumistyötä ja antaa suuntaviivat toimialakohtaisten operatiivisten valmiussuunnitelmien laadintaan sekä ylläpitoon. Eri palvelualueet ja yksiköt varautuvat häiriö- ja poikkeusolojen johtamiseen ja tehtäviin omilla valmius- ja jatkuvuussuunnitelmilla, kiinteistökohtaisilla pelastussuunnitelmilla, resurssoinnilla ja harjoittelulla. Palvelualueet ottavat varautumisessaan huomioon myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyön eri sidosryhmien kanssa. Varautumisesta huolehtiminen on päivittäistä eri toimijoiden yhteisvastuullista toimintaa.

Valmiussuunnitelman yleinen osa on laadittu siten, että sitä voidaan käsitellä julkisena asiakirjana.

1.3 Perustietoja Lapinlahden kunnasta

Vuonna 1874 perustettu Lapinlahden kunta on osa Pohjois-Savon maakuntaa. Kuntarajan Lapinlahti jakaa Kuopion, Siilinjärven, Iisalmen, Sonkajärven ja Rautavaaran kanssa. Kokonaispinta-alaltaan noin 1250 km² suuruisen kunnan keskustaajamia ovat Lapinlahden ja Varpaisjärven kirkonkylät. Kolmas keskeinen asuinkeuhkittymä on Alapitkän taajama.

Vuoden 2022 lopussa kunnan väkiluku oli n. 9100 asukasta, joista hieman yli puolet asui edellä mainituilla taajama-alueilla.

Kunnan poikki kulkevat valtakunnallisesti merkittävät liikenneväylät VT5 ja Savon rata. Maakunnan keskuskaupunkiin Kuopioon on matkaa noin 60 km.

Lapinlahden kuntaorganisaatiossa oma palvelutuotanto koostuu sivistyksen, teknisten toimialan sekä elinvoima- ja hallintopalveluista. Lisäksi Lapinlahden kunnan omistuksessa toimivat konserniyhtiöt Lapinlahden Vesi Oy, Lapinlahden Kaskihovi Oy sekä Viitostien Ykköstilat Oy.

2 Valmiustilat sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutus toimintaan

2.1 Normaaliolot

Normaaliolot ovat yleensä vallitseva, arkinen olotila, johon kuuluvat myös tavalliset häiriöt, tapaturmat, onnettomuudet, tulipalot tai satunnaiset sähkö-, tietoliikenne- ja vedenjakelukatkot.

2.2 Häiriötilanne

Häiriötilanne on uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä, ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Yhteistoiminta toteutuu häiriötilanteen laajuuden mukaan alueellisesti, seudullisesti tai valtakunnallisesti.

Häiriötilanteille on yhteistä, että ne

- ovat yleensä odottamattomia
- vaikuttavat nopeasti yhteisön toimintaan
- etenevät nopeasti ja vaativat nopeaa toimintaa
- aiheuttavat laajaa julkisuutta
- huonosti hoidettuna vahingoittavat organisaation mainetta.

Esimerkkejä häiriötilanteista:

- häiriöt palveluissa kuten sähkön-, veden- tai lämmönjakelussa
- erilaiset vakavat onnettomuudet ja henkilövahingot kuten tulipalot, liikenneonnettomuudet, luonnonkatastrofit, vaarallisten aineiden kuljetuksissa tapahtuvat vahingot, tartuntatautiepidemiat, työtapaturmat, väkivalta- ja kuolemantapaukset
- tietojärjestelmiin liittyvät ongelmat
- logistiikkaan sekä hyödykkeiden tuotantoon ja saatavuuteen liittyvät ongelmat
- talouteen ja rahoitukseen liittyvät ongelmat
- negatiivinen julkisuus.

Häiriötilanteita voi esiintyä niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissa

2.3 Poikkeusolot

Poikkeusoloille on ominaista, että yhteiskuntaan vaikuttaa useita eri häiriötilanteita yhtäaikaaisesti. Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslain mukaista yhteiskunnan tilaa, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriötä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeavien toimivaltuuksien käyttö. On hyvä huomata, että valmiuslaki on koko ajan voimassa oleva laki, joskin sen viranomaisten toimivaltuuksia koskevien säännöksiä käyttöönotosta päätetään aina erikseen.

Valmiuslain 1552/2011 3 § mukaan poikkeusoloja ovat:

- Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila,
- Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöönottamista,
- väestön toimeentulon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat,
- erityisen vakava suuronnettomuus, tällaisen suuronnettomuuden välitön jälkitila, sekä
- vaikutuksiltaan erittäin vakava suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Poikkeusoloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa sota, sodanuhka tai muu siihen rinnastettava ulkoinen tapahtuma tai maassa sattunut suuronnettomuus tai niiden uhka edellyttävät valtionjohtolta erityisiä toimenpiteitä väestön tai omaisuuden suojaamiseksi, maan alueellisen koskemattomuuden tai itsenäisyyden turvaamiseksi, valtakunnan oikeusjärjestyksen ja kansalaisten perusoikeuksien ylläpitämiseksi tai kansan toimeentulon ja välttämättömän talouselämän turvaamiseksi.

Valmiuslain 6 § 1 mom. mukaisesti poikkeusolojen olemassaolon toteaa valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa. Käytännössä poikkeusolojen olemassa ole todetaan TP-UTVA* -kokouksessa (*UTVA = Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta).

Poikkeusoloissa kunnan tehtävät painottuvat eritavoin kuin normaalioloissa. Toiset tehtävät lisääntyvät, toiset vähenevät, käyvät tarpeettomiksi tai mahdottomiksi hoitaa. Valtioneuvoston määräyksillä kunnalle voidaan poikkeusoloissa antaa kokonaan uusia tehtäviä, jotka eivät normaalioloissa kunnalle kuulu. Näiden toimien tavoitteena on turvata väestön toimeentulo ja elinmahdollisuudet.

Poikkeusolojen vaikutukset toimialoittain tulee huomioida toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

2.4 Perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius

Valmiustiloja ovat perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius. Perusvalmius on valmiustila, jota ylläpidetään normaalioloissa. Se edellyttää määräysten mukaista suunnitelmavalmiutta, toiminnallisia valmiuksia sekä ennakkojärjestelyjä erityis- ja häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten.

Valmiuden kohottamistoimenpiteitä nimetään tehostetuksi valmiudeksi. Tehostetussa valmiudessa ylläpidetään tilannekuvaa ja jatkuvaa johtamis- ja viestintävalmiutta sekä

tehostetaan toimintaa tarvittavin resurssivaroituksin, joiden tarkoituksena on hallita uhkaava tai syntyvä tilanne.

Täysvalmius on valmiustila, jossa kaikki voimavarat on otettu käyttöön erityis- ja häiriötilanteen tai poikkeusolojen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi tai niistä selviytymiseksi. Täysvalmiuden aikana valmiuslaki mahdollistaa yhteiskunnan yleisten ja yksityisten voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisimmilla tavoilla.

Lapinlahden kunnan toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien laadinnassa on syytä ennakkoon pohtia eri yksiköiden eri valmiustiloja eri häiriötilanteissa.

3 Kunnan elintärkeät toiminnot, ydintehtävät ja kriittiset toiminnot

3.1 Kunnan elintärkeät toiminnot

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta (YTS 2017) johdetut kunnan elintärkeät toiminnot ohjaavat Lapinlahden kunnan varautumisen suunnittelua kaikilla toimintatasoilla. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan kunnat, viranomaiset, elinkeinoelämä, järjestöt ja kansalaiset yhteistyössä huolehtivat suomalaisen yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuudesta.

Elintärkeät toiminnot (YTS 2017)

- **Johtaminen:** Kunta huolehtii paikallishallinnon päätöksenteon lainmukaisuudesta ja johtamisen jatkuvuudesta
- **Sisäinen turvallisuus:** Kunnalla on useita tehtäviä paikallistason turvallisuuden ja turvallisuusrakenteiden ylläpidossa sekä yhteistyötä muiden turvallisuustoimijoiden kanssa.
- **Väestön toimintakyky ja palvelut:** Kunnalla on palveluidensa kautta merkittävä vastuu asukkaidensa toimintakyvystä ja siihen liittyvistä palveluista.
- **Henkinen kriisinkestävyys:** Kunnan monenlaiset opetus-, sivistys-, kulttuuri-, liikunta ja vapaa-ajan tehtävät yllä ja edistävät kuntalaisten henkistä kriisinkestävyyttä.
- **Kriittinen infrastruktuuri:** Kunta vastaa useista yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisestä toiminnosta, kuten veden-, sähkön- ja lämmönjakelusta, katujen ja kiinteistöjen kunnossapidosta sekä jätehuollosta.

- **Puolustuskyky:** Maanpuolustustilanteessa puolustusvoimien toiminta kunnan alueella voi aiheuttaa merkittäviä rajoituksia ja väestön evakuointiin liittyviä tehtäviä. Valtaosa kunnan tehtävistä säilyy myös aseellisen konfliktin aiheuttamissa poikkeusoloissa.
- **Kansainvälinen ja EU-toiminta:** Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää kehitettäessä toimintaa. Lisäksi kansainvälinen ja EU:n lainsäädäntö voivat koskea myös paikallisen tason palvelutuotantoa.
- **Huoltovarmuus:** Kunnalla on tärkeä rooli yhteiskunnan huoltovarmuuden ylläpitämisessä. Kunta huolehtii osaltaan mm. vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana tarvitsemastaan kriittisestä materiaalista, kalustosta, tarvikkeista, tiloista, hankintaketjuista, logistiikasta ja henkilöstöstä, jotka liittyvät kunnan kriittiseen tuotantoon, palveluihin ja infrastruktuuriin.

Lapinlahden kunta turvaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden varmistamalla omien ydintehtävien jatkuvuuden kaikissa olosuhteissa.

3.2 Ydintehtävät

Lapinlahden kunnan ydintehtäviä ovat ne palvelut, joita kuntalaiset tarvitsevat päivittäin kaikissa olosuhteissa, myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Ydintehtäviä löytyy ainakin seuraavista tehtäväkokonaisuuksista:

- Kunnan johtaminen ja toimielinten päätöksenteko
- Vesi- ja jätevesihuolto
- Perusopetus
- Varhaiskasvatus
- Ruokahuolto (koulut, päiväkodit, terveyskeskus ja vanhus-/asumispalvelut)
- Ympäristöterveydenhuolto
- Jätehuolto
- Kunnan toimitilojen ja liikenneverkkojen kunnossapito

3.3 Kriittiset toiminnot

Kriittiset toiminnot ovat ydintehtävien eli päivittäisten palveluiden hoitamiseen tarvittavia prosesseja ja resursseja. Kriittisiä toimintoja ovat ainakin seuraavat:

- Henkilöstö (saatavuus, osaaminen ja jaksaminen)
- Materiaalit ja laitteet
- Palkanmaksu ja muu maksuliikenne
- Viestintä ja riittävä tilannetieto
- Tietoliikenteen ja tietoteknisten järjestelmien varmistaminen
- Keskeisten toimitilojen sekä toimintojen ylläpito sekä sähkönjakelun varmistaminen
- Puhtaan veden jakelun varmistaminen
- Pakkaskelillä erikseen määriteltyjen kiinteistöjen lämmityksen varmistaminen
- Palveluiden ja toimitilojen turvallisuus henkilöstölle, asiakkaille ja ympäristölle

Kaikki kunnan toiminnot tarvitsevat toimiakseen sähköä, tietotekniikkaa, tietoverkkoja ja muita infrastruktuuripalveluja. Kunta on usein riippuvainen eri toimijoiden tuottamista palveluista, ja riippuvuudet lisäävät kunnan toimintojen haavoittuvuutta. Valmiussuunnitelmien tukemana kunta kykenee tunnistamaan ydintehtävien vaatimat kriittiset toiminnot, ja varmistamaan ulkopuolisten toimijoiden tuottamien palveluiden saatavuudesta myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Ydintehtävien hoitaminen vaatii myös toimitiloja, joissa toimintaa voidaan harjoittaa. Näiden osalta selvitetään priorisoitavat toimitilat, rakennuksen tai toimitilan käytettävyys häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa ja tilan mahdolliset haavoittuvuudet. Lisäksi varmistetaan, että häiriötilanteissa tiloissa on mm. tarvittavat tietoliikenneyhteydet, turvajärjestelyt ja että tilassa on lämpöä, sähköä, vettä, jätehuolto sekä käyttäjien ruokahuolto. Kriittisten tilojen osalta tarkistetaan käytettävissä olevat varavoimajärjestelyt ja polttoainevarastot. Sähköyhtiön kanssa selvitetään ja sovitaan priorisoituja toimitiloja koskevista käytännöistä sähkökatkoksissa.

Tietoteknisten järjestelmien varautumistarpeiden osalta kartoitetaan järjestelmien haavoittuvuudet ja määritetään ne järjestelmät, jotka tulee pitää aina toiminnassa.

Operatiivinen suunnittelu - tarkistuslista

- 1 Ymmärrä ydintehtävät
- 2 Tunnista kriittiset toiminnot
- 3 Havaitse haavoittuvuudet
- 4 Tarkasta sopimukset
- 5 Sovi yhteistoiminnasta
- 6 Harjoittele yhteistoimintaa

4 Uhkamallit ja riskienarviointi

Kuntatason varautumisen ja valmiussuunnittelun perusta muodostuu ydintehtävien priorisoinnin lisäksi tunnistetuista uhkamalleista ja arvioiduista riskeistä. Uhkamallit ja riskiluokitukset perustuvat puolestaan kolmeen asiakirjaan:

- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (2017)
- Kansallinen riskiarvio (2018)
- Kuntatasoinen riskiarvio (salainen)

Kunnan valmiussuunnittelussa huomioituja uhkamalleja:

- Laajamittainen maahantulo
- Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt
 - o Rahoitus ja maksujärjestelmät
- Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
 - o Vesijohto-, viemäri- ja kaukolämpöverkko
- Sähköverkon vakavat häiriöt
- Laaja-alainen tartuntatautiepideemia tai pandemia
- Elintarvikehuollon vakavat häiriöt
- Terrorismi tai muu vakava henkilöihin kohdistuva väkivallanteko

5 Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

5.1 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten sekä kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmistelulla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Itä-

Suomen aluehallintovirasto ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvovat alueensa kuntien valmiussuunnittelua.

Aluekohtaiset suunnitelmat ministeriöiden, AVI:n ja ELY:n ohjeiden mukaisesti. Suunnittelua koordinoi valmiuspäällikkö. Osastonjohtajat vastaavat osastokohtaisista suunnitelmista.

Valmiussuunnitelman yleisestä osasta vastaa kunnanhallitus. Suunnitelmat tarkistetaan aina, kun muuttuneet olosuhteet tai tilanne antavat siihen aiheita. Suunnitelmien tarkistaminen tehdään vähintään kerran valtuustokaudessa.

Valmiusjohtoryhmän tasolla suunnitelma käydään läpi vuosittain.

5.2 Painopisteet varautumisen kehittämässä ja toimenpideohjelma

Kunnan varautumista pyritään parantamaan vakiinnuttamalla valmiussuunnittelun prosessit, jalkauttamalla suunnittelutyö eri toimialoille, varmistamalla suunnitelmien ajantasaisuus sekä parantamalla johtokeskusosaamista.

Painopiste	Toimenpiteet	Toteutusaikataulu	Vastuutaho
Valmiussuunnitteluprosessin vakiinnuttaminen	Sisällytetään talousarvioprosessiin	Valtuustokausittain	Osastonjohtajat
Valmiussuunnittelun jalkauttaminen toimialoille	Toimialojen suunnitelmien päivittäminen, organisointi ja koulutus	Vuosittain jatkuvana toimintana	Valmiuspäällikkö, osastonjohtajat
Toimialojen sekä erillistoimintojen valmiussuunnitelmien ajantasaisuus	Määrävälein päivittäminen	Vuosittain jatkuvana toimintana	Osastonjohtajat, valmiuspäällikkö
Johtokeskustyöskentely	Johtokeskuksen perustaminen, harjoittelu	1 harjoitus / vuosi	Kunnanjohtaja, osastonjohtajat, valmiuspäällikkö

5.3 Varautumista ohjaava lainsäädäntö

Kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat mm. seuraavat lait ja säädökset:

- valmiuslaki (1552/2011)
- pelastuslaki (379/2011)
- valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)
- laki puolustusvoimista (551/2007)
- puolustustilalaki (1083/1991)
- vesihuoltolaki (119/2011)
- sähkömarkkinalaki (588/2013)
- laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992)
- valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (VNp 857/2013)
- erilaiset toimialakohtaiset lakisäädökset

5.4 Poikkeusolojen aiheuttamat muutokset tehtäviin ja päätösvaltaan

Poikkeusoloihin varautuminen perustuu valmiuslakiin (1552/2011). Valtioneuvosto yhdessä tasavallan presidentin kanssa toteaa maassa vallitsevat poikkeusolot, jolloin valtioneuvosto säätää asetuksella poikkeusolojen eri toimivaltuuksien käyttöönotosta. Asetus hyväksytään tai kumotaan eduskunnassa. Asetus koskee koko maata tai sen osaa ja siinä määritellään, mitkä toimivaltuudet otetaan käyttöön. Asetus voi olla voimassa enintään kuusi kuukautta.

LIITE 1 - Valmiuslain veloitteet kunnan toimintaan

Poikkeusoloissa valtuusto voidaan kutsua koolle välittömästi. Valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä. Kokous voidaan pitää sähköisessä toimintaympäristössä. Jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja edellytetään välitöntä päätöksentekoa, on kunnanhallituksella oikeus päättää valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista. Tämä koskee myös toimivallan siirtämistä. Nämä päätökset on kuitenkin saatettava mahdollisimman pian valtuuston päätettäväksi. Kunnan vastuut poikkeusoloissa on nostettu lain tasolle.

Normaalista toimivallasta poikkeamisesta on säädetty Lapinlahden kunnan hallintosäännön kohdissa 57a § ja 57b § seuraavasti:

48 a § Normaalista toimivallasta poikkeaminen ja raportointi

Hallintosäännön muiden lukujen toimivaltamääräyksistä voidaan poiketa välttämättömän syyn vuoksi. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Kunnanjohtaja voi käyttää normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi.

Osastonjohtaja voi käyttää normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi omalla toimialallaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei kunnanjohtaja päättä asiasta.

Kunnanhallitukselle tulee raportoida 48 a §:ään perustuvalla toimivallalla tehdyistä päätöksistä.

48 b § Normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käyttöön ottaminen määräajaksi

Kunnanhallitus voi vahvistaa kunnanjohtajan ja osastonjohtajien normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan määräajaksi 48 a §:ssä mainitun välttämättömän syyn vuoksi. Kunnanhallitus voi vahvistamisen sijaan, sekä ennen määräajan päättymistä todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytölle ole enää perusteita.

5.5 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin liittyvät kustannukset ja hankinnat

Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin liittyvä varautuminen on osa Lapinlahden kuntakonsernin normaalia toimintaa. Toiminnasta aiheutuvat kustannukset tulee huomioida toiminta- ja taloussuunnitelmissa sekä sisällyttää talousarvioiden käyttötalous- ja investointimenoihin.

Normaali varautumistoiminta aiheuttaa kustannuksia esimerkiksi sopimus pohjaisten varauksien, materiaali- ja kalustohankintojen, tilavarauksien ja tilojen muutostöiden sekä koulutusmenojen muodossa.

5.6 Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa

Valmiuslain perusteluiden mukaan varautumisvelvoite koskee julkisen hallinnon tehtävien hoitamista.

Ostopalveluina hankittujen palveluiden osalta tulee sopimusteknisesti varmistaa, että riittävä palvelutuotanto turvataan myös häiriö- ja poikkeustilanteissa. Ostopalveluiden osalta on lisäksi varmistettava, että kyseistä resurssia ei häiriötilanteissa ole varattu jo toisaalle. Kunnan on varauduttava myös tilanteeseen, jossa ulkopuolinen palveluntuottaja on häiriötilanteessa kyvytön täyttämään sopimusvelvoitteitaan.

5.7 Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Jos toimialan toiminta on voimakkaasti riippuvainen jonkun toisen toimijan tarjoamista palveluista, on ehdottoman tarpeellista selvittää yhteistyössä ko. toimijan kanssa varautumiseen liittyvät käytännöt ja päivittää suunnitelmat yhteistyössä siten, että esimerkiksi resurssien päällekkäisvarauksia ei tehdä. Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa saman toimijan resursseja käyttää useampi taho ja häiriötilanteen tai poikkeusolojen vuoksi resurssien saatavuus on tavanomaista heikompaa.

5.8 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle

Pohjois-Savon pelastuslaitos tukee Lapinlahden kunnan ja alueen muiden kuntien valmiussuunnittelua. Tarjottavat tukitoiminnot ovat mm. asiantuntija-apu, erilaiset koulutukset ja harjoitukset sekä henkilö- ja tilavarauksiin liittyvät ohjeet ja tiedonannot.

6 Kriisijohtaminen

6.1 Johtaminen ja tilannetietoisuus

Tilannetietoisuuden ja johtamisen edellytysten ylläpidon takia viestinnän tulee toimia myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana. Tämän takaamiseksi Lapinlahden kunta on hankkinut käyttöönsä viranomaisverkossa käytettäviä VIRVE-puhelimia.

Tilannekuvan muodostamisella tarkoitetaan toimintaa, jossa muodostetaan kokonaiskuva nopeasti muuttuvasta ympäristöstä. Tilannekuvan kokoamisella ja ylläpidolla luodaan edellytyksiä päätöksenteolle ja johtamiselle. Tilannekuvaa välitetään tarpeiden mukaisesti tehtäväalueilta toiselle ja muille viranomaisille. Organisaation tai toimialan omia tarpeita varten muodostettavasta tilannekuvasta on erotettava muille organisaatioille välitettävä tilannekuva. Muille välitettävän tilannekuvan ei välttämättä tarvitse olla yhtä seikkaperäinen kuin omaan johtamiseen tarkoitettu tilannekuva.

On ensiarvoisen tärkeää, että tilannekuvaa ylläpidetään kirjallisesti. Muistioihin tehdyistä kirjauksista voidaan myöhemmin todeta tehdyt päätökset sekä niihin vaikuttaneet tekijät. Samoin tilanteisiin uutena saapuvat henkilöt voivat todeta tilannekuvan kehittymisen ja siinä tapahtuneet muutokset.

Prosessilla kohti tilannetietoisuutta:

Keskeiset kysymykset:

- mitä on tapahtunut?
- ketkä ovat aktiivisia toimijoita tilanteessa?
- mistä häiriötilanne johtuu?
- mitkä ovat tilanteen vaikutukset yhteisölle yleisesti?
- mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset omalle toiminnalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?
- tilanteen kehittymisen vaihtoehdot?
- mitä toimenpiteitä tilanteen hallitsemiseksi on perusteltua toteuttaa?
- mitä muut toimijat tekevät?
- ovatko omat resurssit riittävät?
- mitä muita resursseja on käytettävissä ja miten niitä saadaan käyttöön?
- resurssien jakaminen ja priorisoinnit?
- keneltä tarvitsemme tietoa?
- ketkä tarvitsevat tietoa meiltä?

6.2 Kriisijohtamisen yleiset periaatteet ja päätösvallan käyttö

Johtaminen häiriötilanteissa perustuu toimivaltaisen viranomaisen toimintaan. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimivan kunnanjohtajan vastuulla on toimivaltaisen viranomaisen tuekseen tarvitseman yhteistoiminnan järjestäminen ja muiden viranomaisten toiminnan käynnistäminen, kokonaisuuden hallinta sekä päätöksenteon ja taloudellisten resurssien varmistaminen.

Poikkeusoloissa kunnanjohtajalla on käytössään erityisiä toimivaltuuksia koskien eri hallinnonalojen toimintojen yhteensovittamista, taloudellisia resursseja, henkilöstöresurssien suuntaamista, tiedottamista tai häiriötilanteen hoitamiseksi välttämätöntä päätöstä.

Normaaliolojen häiriötilanteet hallitaan voimassa olevan kunnan johtamisjärjestelmän mukaisesti tavanomaisin toimivaltuuksin. Normaaliolojen häiriö- ja erityistilanteissa kunnan eri palvelualueet vastaavat toimialaansa kuuluvien tehtävien hoitamisesta ja siihen liittyvästä johtamistoiminnasta.

Normaaliolojen häiriötilanteissa, joissa useiden toimijoiden yhteistoiminta on ratkaisevaa, toimivat eri palvelualueiden sekä kunnan tytäryhtiöiden johtajat tarvittaessa kunnanjohtajan viranohitomääräyksen kautta siten, että kunnan kokonaisuus toteutuu ja häiriön vaikutukset ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle voidaan minimoida. Lapinlahden kunnan hallintosäännön mukaisesti kunnanjohtajan erityistoimivaltuudet voidaan ottaa käyttöön myös normaaliolojen häiriötilanteissa kunnanhallituksen päätöksellä.

Erytisten toimivaltuuksien käyttö tapahtuu aina kunnan valmiusjohtoryhmässä.

6.3 Lapinlahden kunnan valmiusjohtoryhmä

Vaikka varsinainen muodollinen päätöksenteko häiriötilanteissakin tapahtuu kunnassa normaaliolojen toimivaltuuksien ja päätöksentekojärjestelmän puitteissa, on suositeltavaa, että kunnan toimivaltaiset palvelualueiden johtajat kokoontuvat kunnanjohtajan johtamassa valmiusjohtoryhmässä. Kunnan valmiusjohtoryhmää voidaan täydentää eri asiantuntijoilla, viranomaisilla tai sidosryhmien edustajilla kulloinkin vallitsevan häiriötilanteen tarpeita ajatellen. Kunnan valmiusjohtoryhmä muodostaa kunnan toimintojen osalta häiriötilanteen hallinnassa keskeisen toiminnallisen osan.

6.3.1 Valmiusjohtoryhmän jäsenet ja toimivalta

Valmiusjohtoryhmän muodostavat:

- Kunnanjohtaja, puheenjohtaja
- Hallintojohtaja, jäsen, varapuheenjohtaja
- Osastonjohtajat, jäseniä
- Valmiuspäällikkö, jäsen
- Kaskihovi Oy:n toimitusjohtaja, jäsen
- Lapinlahden Vesi oy:n toimitusjohtaja, jäsen

6.3.2 Valmiusjohtoryhmän koollekutsuminen

Valmiusryhmä kutsutaan koolle, kun kohdataan:

- häiriötilanne tai suuronnettomuus, jolla on laaja vaikutus Lapinlahdella asuvien tai oleskelevien ihmisten toimintaan, palveluun ja turvallisuuteen
- häiriötilanne tai suuronnettomuus, joka kohdistuu kunnan käytössä tai omistuksessa olevaan merkittävään kohteeseen (esim. kiinteistö, rakennus tai alue)
- valmiuslain 3§:n mukainen tilanne, josta aiheutuu poikkeusolot

6.3.3 Oikeus valmiusjohtoryhmän hälyttämiseen

Valmiusjohtoryhmän voi hälyttää:

- Kunnanjohtaja
- johtokeskuksen johtoryhmän jäsen
- palvelualueella tai vastaavassa toimiva päivystävä esimies
- Pohjois-Savon pelastuslaitoksen Lapinlahden paloaseman päivystävä palomestari tai muu pelastustoimintaa johtava pelastusviranomainen
- Kuopion hätäkeskus
- poliisiviranomainen
- Hälytyspyynnön voi esittää edellä mainituille myös muu viranomainen, joita ovat mm.: Itä-Suomen aluehallintovirasto (AVI), Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, Pohjois-Savon ELY, puolustusvoimat (Pohjois-Savon aluetoimisto), Säteilyturvakeskus tai naapurikunta.

6.3.4 Valmiusjohtoryhmän hälyttämistavat

Valmiusjohtoryhmä hälytetään matkapuhelimien avulla tekstiviestillä sekä virkanumeroon että yksityisnumeroon. Hälytysviestin otsikko on aina Valmiusjohtoryhmähälytys ja lyhyt kuvaus tapahtumasta (esim. Valmiusjohtoryhmähälytys, rautatieonnettomuus)

- Ensijainen hälyttämistapa on: Hälyttämiseen oikeutettu valmiusjohtoryhmän jäsen tai muu hälyttämiseen oikeutettu henkilö pyytää Pohjois-Savon pelastuslaitoksen Lapinlahden paloaseman päivystävää palomestaria tai päivystävä palomestari suorittaa oma-aloitteisesti hälytyksen. Palomestari varmistaa hälytyksen kunnan valmiuspäälliköltä.
- Toissijainen, täydentävä hälyttämistapa: Valmiusjohtoryhmän jäsenille on perustettu mobiilisovelluksen avulla ryhmä, jonka kautta johtoryhmän jäsen voi hälyttää valmiusjohtoryhmän koolle.
- **Kunnan valmiusjohtoryhmän hälytysjärjestelmistä ja päivityksistä kuntatasolla vastaa valmiuspäällikkö, joka toimittaa tiedot keskitetysti Pohjois-Savon pelastuslaitokselle. Pohjois-Savon pelastuslaitos toimittaa tiedot edelleen Kuopion hätäkeskukselle.**

6.4 Häiriötilanne- ja poikkeusolojen viestintä

Ihmisten tiedon tarve kasvaa häiriötilanteessa. Mitä nopeammin ja avoimemmin tiedotetaan, sitä vähemmän väävät tiedot ja huhut leviävät.

Häiriötilanneviestinnän päätehtävänä on:

- varoittaa tapahtuneesta
- antaa toimintaohjeet lisävahinkojen välttämiseksi
- estää huhujen leviäminen ja
- auttaa organisaatiota palautumaan normaalitilaan

Häiriötilanteissa viestintävastuut ovat niillä henkilöillä, joilla ne ovat normaalistikin, mutta tarvittaessa on varauduttava vahvistamaan viestintäorganisaatioita tilanteen vaatimalla tavalla. Valmius häiriötilanteiden viestinnän hoitamiseen on oltava kaikkina kellonaikoina.

Kunnan tehtävänä on viestiä häiriötilanteen aiheuttamista toimenpiteistä ja niiden muutoksista. Medialle välitetään mahdollisimman nopeasti ensitiedote tapahtumasta. Tiedotustilaisuus järjestetään, jos tapahtuma on erityisen vakava tai se herättää muuten laajaa kiinnostusta.

Lapinlahden kunnan kriisiviestintäsuunnitelmasta ja sen päivittämisestä vastaa hallintojohtaja.

6.5 Luottamushenkilötoimielinten informointi

Luottamushenkilötoimielinten edustajien, esimerkiksi kunnanvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajien informointi häiriötilanteesta on huomioitava kunnan valmiussuunnittelussa. Vaikka edustajilla ei äkillisesti syntyvässä kriisitilanteessa olisikaan varsinaista operatiivista roolia, voi joidenkin tilanteiden hallinta edellyttää suuriakin taloudellisia resursseja. Keskeisten luottamushenkilöiden on syytä tietää tarvittavista resursseista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Myös tiedotusvälineet saattavat olla aktiivisia luottamushenkilöiden suuntaan, jolloin on luonnollisesti hyvä, että heille on tarjottu perustiedot häiriötilanteesta ja sen hallintaan liittyvistä toimenpiteistä. Luottamushenkilötoimielinten edustajia tiedotetaan tarvittaessa säännöllisesti. Luottamushenkilötoimielinten edustajien yhteystietoja pidetään yllä valmiussuunnitelman liitteessä.

<p>Toimielin: Kunnanhallitus Informoinnista vastaava: Kunnanjohtaja Informoitavat edustajat: Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja</p>
<p>Toimielin: Kunnanvaltuusto Informoinnista vastaava: Kunnanjohtaja Informoitavat edustajat: Puheenjohtaja, 1. varapuheenjohtaja, 2. varapuheenjohtaja</p>
<p>Toimielin: Sivistyslautakunta Informoinnista vastaava: sivistysjohtaja Informoitavat edustajat: Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja</p>
<p>Toimielin: Tekninen lautakunta Informoinnista vastaava: Tekninen johtaja Informoitavat edustajat: Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja</p>

Toimielin: Ympäristölautakunta
Informoinnista vastaava: Tekninen johtaja
Informoitavat edustajat: Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja

6.6 Toimialakohtainen johtaminen

Osastonjohtajat ja muut viranhaltijat toimivat hallintosäännön mukaisin toimivaltuuksin. Vakavissa tai useita alueita koskevissa häiriötilanteissa voidaan johtamista tehostaa perustamalla erillinen johtopaikka. Lautakunnan koolle kutsuminen tapahtuu hallintosäännön mukaisesti. Valmiusjohtoryhmä tukee tarvittaessa tilannekuvan muodostamista ja häiriötilanneviestintää.

6.7 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastuslain (379/2011) mukaan, jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Yleisjohtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta.

Pelastuslain 36 § antaa pelastustoiminnan johtajalle riittävät toimintavaltuudet normaaliolojen häiriötilanteiden hallitsemiseksi. Pelastusviranomaisten tuleekin tunnistaa pelastustoimintaa ja pelastustoiminnan johtovastuuta tarvitsevat tilanteet, jotta kokonaisturvallisuutta saadaan ylläpidettyä kaikkia tarvittavia resursseja hyödyntämällä.

Itä-Suomen pelastuslaitosten vuoroviikoin ylläpitämä Itä-Suomen tilannekeskus tuottaa häiriötilanteiden tilannekuvaa 24/7 periaatteella.

7 Valmiussuunnitelman mukainen toiminta

Lapinlahden kunnan tuottamien palveluiden ja viranomaistoiminnan turvaamiseksi myös poikkeusoloissa on laadittu osastokohtaiset valmiussuunnitelmat.

7.1 Hallinto

Vastuuhenkilöinä toimivat kunnanjohtaja sekä hallintojohtaja. Tehtävänä turvata kaikissa olosuhteissa kunnan päätöksenteon valmistelu, päätöksenteko ja täytäntöönpanon toimintakyky ja lainmukaisuus. Myös yleisten vaalien toimittamisen toimintaedellytys turvataan kaikissa olosuhteissa.

Valmiussuunnittelua koordinoi valmiuspäällikkö yhteistyössä kunnanjohtajan kanssa.

7.2 Perusturva ja terveydenhuolto

Pohjois-Savon hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden tuottamisesta ja niihin liittyvästä valmiussuunnittelusta.

7.3 Sivistystoimi

Sivistystoimen palvelualueetta hoitaa sivistystoimenjohtaja. Tehtävänä turvata varhaiskasvatus- ja opetustoiminta kaikissa olosuhteissa. Mikäli toiminta poikkeustilanteen vuoksi keskeytyy, pyritään ne käynnistämään mahdollisimman nopeasti. Sivistystoimella on merkittävä rooli kansalaisten henkisen hyvinvoinnin kannalta.

7.4 Tekninen osasto

Tekninen osaston vastuuhenkilönä toimii tekninen johtaja. Teknisen osaston tehtävänä on turvata asuin ympäristön toimivuus kaikilla tavoilla. Tähän vastuualueeseen kuuluvat esimerkiksi kiinteistöt, kadut ja kulkuväylät, kunnallistekniikka, energia, elintarvikkeiden ja rakennusmateriaalien saatavuuden turvaaminen ja säännöstely poikkeustilanteissa.

Teknisen osaston alaisuudessa olevia toimintayksiköitä ovat:

- Kiinteistökeskus
- Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut
- Liikenneväylät ja yleiset alueet
- Lapinlahden Vesi Oy
- Lapinlahden Kaskihovi Oy

7.5 Tietohallinto

Erialaisten kunnan hallinnon ja yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta oleellisten järjestelmien toimivuus pyritään varmistamaan kaikissa olosuhteissa. Lapinlahden kunta on ulkoistanut ICT palvelutuotannon Ylä-Savon ICT Oy:lle.

7.6 Päivittäistavarahuolto

Päivittäistavarahuolto on työ- ja elinkeinoministeriön alaisuuteen kuuluva tehtävä, jota toteutetaan yhteistyössä eri viranomaisten, huoltovarmuuskeskuksen, järjestöjen, vapaaehtoisten pelastuspalveluiden sekä elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Kunnan vastuu rajautuu sille lakisääteisesti kuuluvien ruokapalveluiden turvaamiseen. Kotitalouksien ja kansalaisten vastuulle kuuluvat omatoiminen varautuminen tavallisimpiin häiriötilanteisiin sekä kotivaran ylläpitäminen.

Lapinlahden kunnan ruokapalvelut on ulkoistettu ja niistä vastaa ostopalveluna Servica Oy. Ruokapalveluiden valmiussuunnitelman laatii Servica Oy.

7.7 Maaseutupalvelut

Lapinlahden, Iisalmen, Sonkajärven ja Vieremän kunnat muodostavat maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen, jossa järjestävänä kuntana on Iisalmi. Yhteistoiminta-alueen tehtävänä on huolehtia maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa säädetyn lain (210/2010) mukaisten viranomaistehtävien, maaseudun elinkeinojen kehittämistehtävien sekä maaseudun toimintaympäristön kehittämistehtävien hoidosta.

Häiriötilanteessa tai poikkeusoloissa yhteistoiminta-alueen on omalta osaltaan luotava edellytykset maataloustuotannon turvaamiseksi siten kuin maatalouden keskushallinnon taholta annetuissa tuotantotavoitteissa edellytetään. Yksityiskohtaiset tuotantotavoitteet määrittää ELY -keskuksen maaseutuosasto omassa valmiussuunnitelmassaan. Yhteistoiminta-alueen valmiussuunnitelman avulla varaudutaan koko alueen maatalouden toiminnan turvaamiseen kaikissa olosuhteissa.

7.8 Pelastustoimi

Lapinlahden kunta kuuluu Pohjois-Savon pelastuslaitoksen Iisalmen toimialueeseen. Pelastuslaitoksen perustehtävät muodostuvat pelastustoimen osalta onnettomuuksien ja tulipalojen ehkäisystä, pelastustoiminnasta, varautumisesta ja väestönsuojelusta. Pelastustoiminta sisältää kiireellisesti suoritettavia toimenpiteitä ihmisten, eläinten, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseksi ja pelastamiseksi, vahinkojen rajoittamiseksi ja seurausten lieventämiseksi onnettomuustilanteessa tai onnettomuuden uhatessa.

7.9 Väestönsuojelu

Väestönsuojelu jakautuu pelastuslaitoksen ja kunnan yhdessä ylläpitämään väestönsuojeluun sekä talojen, yritysten ja laitosten ylläpitämään omatoimiseen varautumiseen.

Väestönsuojien kunnosta vastaa kiinteistön omista tai haltija. Väestönsuojat voivat olla normaalioloissa muussa käytössä esimerkiksi varastoina tai harrastetiloina, mutta ne on tarvittaessa kyettävä ottamaan varsinaiseen käyttöönsä 72 tunnin kuluessa. Kiinteistökeskus ylläpitää luetteloa kunnan väestönsuojista ja huolehtii niiden tarvittavista tarkastuksista.

8 Varaukset ja materiaalihankinnat

8.1 Henkilö-, ajoneuvo- ja tilavaraukset

Poikkeusolojen henkilövaraukset, joilla myönnetään vapautus aseellisesta palveluksesta, tehdään asevelvollisuuslain nojalla Pohjois-Savon aluetoimistoon. Varausten tekemistä koordinoi kunnassa valmiuspäällikkö, jolle osastonjohtajien velvollisuus on antaa tiedoksi oman osastonsa varaustarpeet.

Listojen ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain ja henkilömuutoksista ilmoitetaan valmiuspäällikölle.

8.2 VSS-materiaalihankinnat

Väestönsuojelumateriaalilla tarkoitetaan alkusammutuskalustoa, ensiapuvälineitä, henkilökohtaisia suojaimia, varavoimakalustoa yms. Väestönsuojelun materiaalihankintoja kunnan osalta koordinoi valmiuspäällikkö.

”Materiaalihankinnoilla ostetaan aikaa vakavassa häiriötilanteessa”

9 Omatoiminen varautuminen

Omatoiminen varautuminen on yksittäisen kansalaisen, yrityksen, laitoksen tai taloyhtiön valmistautumista erilaisia onnettomuuksia, erityistilanteita ja poikkeusoloja varten. Kodeissa on hyvä varautua erilaisiin poikkeaviin tilanteisiin, kuten sähkön, veden, lämmön tai elintarvikkeiden jakelun häiriöihin.

72 tuntia on viranomaisten ja järjestöjen laatima varautumissuositus kotitalouksille - 72tuntia.fi.